

EUROPEISKA CENTRALBANKEN

EUROSYSTEMET

EUROPEISKA CENTRALBANKEN
EUROSYSTEMET
EUROPEISKA
CENTRALBANKSSYSTEMET

INNEHÅLL

1	Vägen mot ekonomisk och monetär union	4
1.1	Europeisk integration	4
1.2	Ekonomisk integration	5
1.3	Konvergenskriterier	6
1.4	Euroområdet viktiga egenskaper	7
1.5	Eurons fördelar	8
	Milstolpar	10
2	Struktur och uppgifter	12
2.1	Europeiska centralbankssystemet och Eurosystemet	12
2.2	Europeiska centralbanken	13
2.3	Eurosystemets uppgifter	13
2.4	Oberoende	14
2.5	Nationella centralbanker	16
2.6	ECB:s beslutande organ	17
2.7	ECBS kommittéer	19
3	Penningpolitik	20
3.1	Prisstabilitet	20
3.2	ECB:s penningpolitiska strategi	20
3.3	Penningpolitiska instrument	21
3.4	Kommunikation	23
3.5	Monetär och finansiell statistik	24
4	TARGET2	26
5	Sedlar och mynt i euro	28
5.1	Sedlar	28
5.2	Mynt	29
6	Banktillsyn	30
	Ordlista	32

FÖRORD

När man talar om en centralbank är nog det första man tänker på att det är den institution som ger ut pengar. Och pengar är det vi använder som räkneenhet, betalningsenhet och värdebevarare. En centralbanks huvudmål är att se till att pengarna behåller sitt värde över tiden. Men det finns många andra aspekter av en centralbanks verksamhet som inte är så väl kända. En av dem är kommunikation. En centralbank ska inte bara göra vad den säger att den gör, den ska också förklara vad den gör och i och med det öka allmänhetens medvetenhet och kunskaper om centralbankens policy och vilka tjänster den erbjuder.

Den här broschyren är en del av vår kommunikation och beskriver vilka uppgifter som utförs av Europeiska centralbanken (ECB), som är i centrum för Europeiska centralbankssystemet. Dessa uppgifter utförs tillsammans med de nationella centralbankerna i Europeiska unionens 27 medlemsstater. Eftersom inte alla medlemsstater har antagit euron som sin valuta används termen Eurosystemet för att beskriva den enhet som utgörs av ECB och de, för närvarande 16, nationella centralbanker som har antagit euron. De flesta av de uppgifter som genom EU-fördraget har tilldelat ECBS utförs av Eurosystemet.

Broschyren kan laddas ned från ECB:s webbplats (www.ecb.europa.eu). Den elektroniska versionen kommer att uppdateras oftare än den tryckta.

Jag hoppas att ni ska tycka om broschyren, oavsett om det är den tryckta eller elektroniska versionen.

Frankfurt am Main, april 2009

Jean-Claude Trichet
Europeiska centralbankens ordförande

VÄGEN MOT EKONOMISK OCH MONETÄR UNION

EUROPEISK INTEGRATION

Idén att upprätta en ekonomisk och monetär union i Europa går tillbaka mer än femtio år. Det var de politiska ledarna från Belgien, Tyskland, Frankrike, Italien, Luxemburg och Nederländerna som hade en vision och **grundade kol-och stålunionen** 1952.

Europeiska unionen utvidgas gradvis

Ytterligare steg mot europeisk integration togs på 1950-talet och därefter. Samma sex länder upprättade 1958 **Europeiska ekonomiska gemenskapen (EEG)** och Europeiska atomenergigemenskapen (Euratom). Dessa nätverk stärktes och fördjupades under årens lopp och blev Europeiska gemenskaperna (EG) och, sedan när Maastrichtfördraget antogs 1993, Europeiska unionen (EU). Antalet medlemsländer ökade också. Danmark, Irland och Storbritannien tillkom 1973 och Grekland åtta år senare. Portugal och Spanien blev medlemmar 1986, Österrike, Finland och Sverige 1995. Utvidgningen fortsatte den 1 maj 2004 när Cypern, Estland, Lettland, Litauen, Malta, Polen, Slovakien, Slovenien Tjeckien och Ungern gick med i medlemmar i Europeiska Unionen. Bulgarien och Rumänien är de senaste medlemmarna och gick med i januari 2007.

Kriterier för anlutning till EU

Villkoren som ska uppfyllas innan ett land blir medlem i EU kallas **Köpenhamns-kriterierna** . De kräver att ett land som vill bli medlem för det första ska ha stabila institutioner som garanterar demokrati, en fungerande rättsstat, mänskliga rättigheter samt respekt för och skydd av minoriteter. För det andra ska landet ha en fungerande marknadsekonomi och kapacitet att hantera konkurrenstryck för att kunna uppfylla medlemskapets skyldigheter, inklusive målen för politisk, ekonomisk och monetär union.

Vägen mot ekonomisk och monetär union

- 1.1 Europeisk integration
- 1.2 Ekonomisk integration
- 1.3 Konvergenskriterier

1.4 Euroområdets viktigaste egenskaper

1.5 Eurons fördelar

Milstolpar

Struktur och uppgifter

Penningpolitik

TARGET2

Sedlar och mynt i euro

Banktillsyn

EKONOMISK INTEGRATION

De första försöken att skapa en ekonomisk och monetär union beskrivs i Wernerrapporten¹ från 1970 som förutsåg tre etapper som skulle ha avslutats 1980. Dessa första planer på en ekonomisk och monetär union genomfördes dock aldrig i den betydande oron som uppstod på de internationella valutamarknaderna efter Bretton-Woods-systemets kollaps i början på 1970-talet och den internationella lågkonjunkturen efter den första oljekrisen 1973.

För att motverka instabiliteten skapade EEG:s dåvarande nio medlemsstater **Europeiska monetära systemet (EMS)** 1979. De viktigaste elementen var **växelkursmekanismen (ERM)** , som introducerade fasta men justerbara växelkurser för de nio ländernas valutor.

Under senare delen av 1980-talet återupptogs idén om en ekonomisk och monetär union i Europeiska enhetsakten från 1986 genom vilken en gemensam marknad skapades. Men man insåg att man för att kunna utnyttja alla fördelar med en gemensam marknad måste introducera en gemensam valuta för de deltagande länderna. År 1988 gav **Europeiska rådet** **Delorskommittén** i uppdrag att undersöka hur **Ekonomiska och monetära unionen (EMU)** skulle kunna genomföras. Delorsrapporten från 1989 ledde till förhandlingarna om **Fördraget** om Europeiska unionen, som upprättade **Europeiska unionen (EU)** och ändrade Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen. Det undertecknades i Maastricht i februari 1992 (och kallas ofta Maastrichtfördraget). Detta fördrag trädde i kraft den 1 november 1993.

Utvecklingen mot EMU skedde i tre etapper. Etapp ett (1990-1993) karaktäriserades huvudsakligen av att en gemensam europeisk marknad infördes genom att alla interna hinder för fri rörelse av varor, personer, tjänster och kapital inom Europa avvecklades.

Maastricht-fördraget
undertecknades 1992

Tre etapper mot EMU:

- I. Den gemensamma marknaden
- II. Europeiska monetära institutet
- III. ECB och euron

¹ Uppkallad efter Pierre Werner, dåvarande premiärminister i Luxemburg.

VÄGEN MOT EKONOMISK OCH MONETÄR UNION

Etapp två (1994-1998) inleddes med att **Europeiska monetära institutet (EMI)** grundades. EMI hade som uppgift att förbereda för den gemensamma valutan, att bidra till ett undvikande av alltför stora underskott och till förbättrande av konvergensen av medlemsstaternas ekonomiska och monetära politik för att säkerställa stabila priser och sunda offentliga finanser. Etapp tre inleddes den 1 januari 1999 när växelkurserna låstes oåterkalleligen, det penningpolitiska ansvaret överfördes till ECB och euron introducerades som den gemensamma valutan. Den 1 januari 2002 blev eurosedlar och mynt lagliga betalningsmedel i de deltagande länderna och i slutet av februari 2002 upphörde de nationella sedlarna och mynten att vara lagligt betalningsmedel.

Stabilitetsinriktad ekonomisk politik
och oberoende centralbanker

1.3 KONVERGENSKRITERIER

Länder som vill anta euron som sin valuta ska uppnå en hög grad av varaktig konvergens. Graden av konvergens bedöms på basis av flera kriterier i Maastrichtfördraget som kräver att ett land ska ha:

- hög grad av **prisstabilitet**
- sunda offentliga finanser
- stabil växelkurs
- låga och stabila långa räntor

Kriterierna är utformade för att säkerställa att bara länder med en stabilitetsorienterad ekonomisk politik och en längre tids prisstabilitet tillåts delta i tredje etappen av EMU. Fördraget kräver också att centralbanken i respektive land är oberoende (se artikel 108 i fördraget).

16 medlemsstater har antagit euron

I maj 1998 bekräftade EU-rådet, att elva av de femton medlemsstaterna i EU – Belgien, Finland Frankrike, Irland, Italien, Luxemburg, Nederländerna, Portugal, Spanien, Tyskland och Österrike – uppfyllde villkoren för att införa den gemensamma valutan. Den 1 januari 1999 införde dessa länder euron som sin gemensamma valuta. Grekland anslöt sig till gruppen den 1 januari 2001 efter att ha uppfyllt kriterierna. Därefter har andra medlemsstater uppfyllt konvergenskriterierna och gått med i euroområdet, Slovenien den 1 januari 2007

och Cypern och Malta den 1 januari 2008 samt Slovakien den 1 januari 2009. En medlemsstat, Sverige, uppfyllde inte alla villkoren. Danmark och Storbritannien är medlemsstater med särskild ställning. I protokoll som bifogats fördraget gavs dessa två länder rätten att välja om de ville delta i etapp tre av EMU dvs. att anta euron. De använde sig av den så kallade opt-out-klausulen genom att meddela **EU-rådet** ^[1] att de inte för närvarande har för avsikt att gå med i etapp tre, dvs. de vill inte ännu bli del av euroområdet.

Sverige och åtta av de tolv länder som gått med sedan 2004 räknas som medlemmar med undantag eftersom de inte har uppfyllt alla kraven för att få anta euron ännu. En medlemsstat med **undantag** ^[1] är befriad från några, men inte alla, bestämmelser som normalt gäller från starten av tredje etappen i EMU. Det gäller alla bestämmelser om överförande av ansvaret för penningpolitiken till **ECB-rådet** ^[1].

Liksom Sverige har andra medlemsstater i EU som ännu inte antagit euron ingen opt-out-klausul som Storbritannien och Danmark.

Detta innebär att nya medlemsstater när de ansluter sig till EU förbinder sig att anta euron så snart de uppfyller **konvergenskriterierna** ^[1]. ECB och **Europeiska kommissionen** ^[1] tar vartannat år, eller på begäran av ett land med undantag, fram rapporter om vilka framsteg som gjorts mot att uppfylla konvergenskriterierna. Dessa konvergensrapporter tar också hänsyn till andra faktorer som kan påverka ett lands integrering i euroområdets ekonomi. Rapporterna utgör grunden för EU-rådets beslut om huruvida ett nytt land ska tillåtas bli del av euroområdet.

Två medlemsstater har valt att stå utanför

Nya medlemsstater ska så småningom anta euron

VÄGEN MOT EKONOMISK OCH MONETÄR UNION

4 EUROOMRÅDETS VIKTIGASTE EGENSKAPER

De enskilda länderna som nu utgör euroområdet var relativt öppna ekonomier innan de gick med i euroområdet. Nu är de delar av en större och mycket mer oavhängig ekonomi. Därför är det bättre att jämföra euroområdets ekonomi med USA:s eller Japans än att jämföra dem med de enskilda euroländernas.

En av världens största ekonomier

Euroområdet är en av de största ekonomierna i världen med 318 miljoner invånare 2006. Europeiska unionen har 27 medlemsstater med en befolkning på 493 miljoner. Som jämförelse har USA 299 miljoner och Japan 128 miljoner invånare.

Mätt som andelen av världens **BNP**, uttryckt i **köpkraftsparitet**, var USA den största ekonomin 2006 med 19,7%, följt av euroområdet med 14,3%. Japans andel var 6,3%. De enskilda euroländernas andelar är betydligt mindre: den största andelen var 3,9% av världens BNP 2006.

Begränsat beroende av utrikeshandel

Även om euroområdet i hög grad kan påverkas av den världsekonomiska utvecklingen betyder det faktum att euroområdets ekonomi är mindre öppen att rörelser i priserna på utländska varor endast har en begränsad effekt på de inhemska priserna. Euroområdets ekonomi är dock mer öppen än både USA:s och Japans. Euroområdets export av varor och tjänster i procent av BNP var 2006 (21,6%)², betydligt större än motsvarande siffror för USA (11%) och Japan (16,8%).

En riktig gemensam marknad för varor och tjänster

5 EURONS FÖRDELAR

Med upprättandet av **Ekonomiska och monetära unionen (EMU)** har EU tagit ett viktigt steg närmare slutförandet av den inre marknaden. Konsumenter och företag kan nu enkelt jämföra priser och hitta de mest konkurrenskraftiga leverantörerna i euroområdet. Dessutom tillhandahåller EMU ett klimat med ekonomisk och monetär stabilitet i hela Europa, vilket är förmånligt för hållbar tillväxt och skapande av arbetstillfällen, och den gemensamma valutan

¹ se ordlista

² Uppgifterna för euroområdet omfattar inte Cypern och Malta.

har eliminerat störningar som berodde på snabba rörelser i växelkurserna hos de gamla nationella valutorna.

Resande inom euroområdet har blivit enklare sedan eurosedlarna och mynten infördes den 1 januari 2002. Priser på varor och tjänster kan snabbt jämföras och betalningar kan göras med samma pengar i alla länder.

I och med att euron infördes försvann växlingsavgifter och valutarisker inom euroområdet. Tidigare hindrade dessa kostnader och risker gränsöverskridande konkurrens. Ökad konkurrens gör det mer troligt att tillgängliga resurser kommer att användas på det mest effektiva sättet. Med en gemensam valuta är investeringsbesluten mycket enklare eftersom en flytande växelkurs inte längre kan påverka den gränsöverskridande avkastningen på kapitalet inom euroområdet.

Innan euron introducerades hade finansmarknaderna i regel nationell karaktär. Finansiella instrument som statsobligationer och aktier var denominerade i nationella valutor. När euron infördes var det ett stort steg mot integrationen av finansmarknaderna i euroområdet. Detta kommer att ha fortsatt inflytande på euroområdets ekonomi. Det finns belägg för integration, i olika hög grad, i alla delar av den finansiella strukturen:

- Euroområdets **interbankmarknad** är fullt integrerad.
- **Obligationsmarknaden** i euro är välintegrerad, omfattande och likvid och erbjuder stora valmöjligheter när det gäller investeringar och finansiering.
- Euroområdets **aktiemarknad** ses allt mer som en enda marknad.
- Inhemsk och gränsöverskridande fusioner och uppköp har ökat bland bankerna i euroområdet.

En integrerad finansmarknads djup och kvalitet främjar ekonomisk tillväxt och därmed skapandet av arbetstillfällen. Allmänheten har ett bredare val för sina beslut om sparande och investeringar. Företag kan utnyttja en mycket stor kapitalmarknad för att finansiera sina affärer och använda nya finansiella instrument för att skydda sig mot olika finansiella risker och förbättra hanteringen av sina investeringar.

Inga valutarisker och inga växlingsavgifter

Integration av finansmarknader

MILSTOLPAR

1952

Europeiska kol- och stålgemenskapen (EKSG) upprättas av Belgien, Frankrike, Italien, Luxemburg, Nederländerna och Tyskland.

1958

Romfördragen träder i kraft. Europeiska ekonomiska gemenskapen och Europeiska atomenergigemenskapen (EURATOM) upprättas.

1967

Fusionsfördraget kopplar samman de tre existerande fördragen (EKSG, EEG, EURATOM).

1970

Wernerrapporten, det första utkastet till en monetär union, presenteras.

1973

Danmark, Irland och Storbritannien blir medlemmar av Europeiska gemenskapen (EG).

1979

Europeiska monetära systemet (EMS) upprättas.

1981

Grekland blir medlem i Europeiska gemenskaperna.

1986

Spanien och Portugal blir medlemmar i EG.

1987

Europeiska enhetsakten träder i kraft och banar väg för den gemensamma marknaden.

1989

Delorskommittén lägger fram en rapport om en ekonomisk och monetär union.

1990

Ett av EMU inleds.

1993

Fördraget om Europeiska unionen (Maastrichtfördraget) träder i kraft.

1994

Ett av EMU inleds. Europeiska monetära institutet (EMI) upprättas i Frankfurt am Main.

1995

Österrike, Finland och Sverige blir medlemmar i EU.

1998

EMI upplöses och Europeiska centralbanken upprättas i Frankfurt am Main.

1999

Ett av EMU inleds med elva deltagande länder; euron införs som gemensam valuta.

Ett ändrat fördrag om Europeiska unionen (Amsterdamfördraget) träder i kraft.

2001

Grekland blir medlem av euroområdet som tolfte land.

2002

Eurosedlar och mynt sätts i omlopp

2003

Ett ändrat fördrag om Europeiska unionen (Nicefördraget) träder i kraft.

2004

Tio länder till blir medlemmar i EU den 1 maj.

2007

EU växer till 27 medlemmar när Bulgarien och Rumänien går med. Slovenien går med i euroområdet. Lissabonfördraget undertecknas i december.

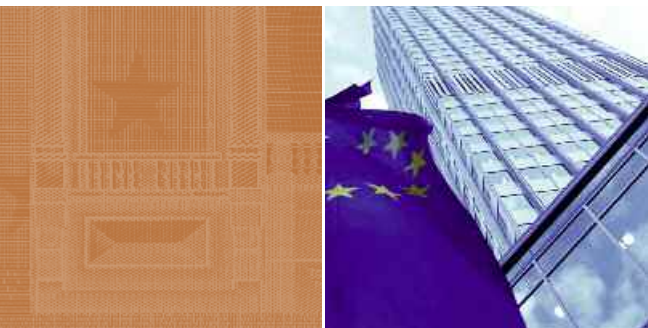
2008

Cypern och Malta går med i euroområdet, som nu uppgår till 15 medlemmar.

2009

Slovakien går med i euroområdet.

STRUKTUR OCH UPPGIFTER

2.1 EUROPEISKA CENTRALBANKSSYSTEMET OCH EUROSISTEMET

Europeiska centralbankssystemet (ECBS) upprättades i enlighet med Maastrichtfördraget och stadgan för Europeiska centralbankssystemet och Europeiska centralbanken. Det omfattar **Europeiska centralbanken (ECB)** och de nationella centralbankerna i alla EU:s medlemsstater.

Eurosistemet består av ECB och de tolv nationella centralbankerna i de av EU:s medlemsstater som har infört euron (för närvarande 16).

ECB:s beslutande organ är **ECB-rådet** och **direktionen** . ECB:s penningpolitiska beslut tas av ECB-rådet. Direktionen genomför besluten och har ansvar för ECB:s dagliga verksamhet. Det tredje beslutsfattande organet på ECB är **allmänna rådet** som kommer att finnas så länge det finns medlemsstater i EU som inte har infört euron ännu.

ECB är en överstatlig organisation

2.2 EUROPEISKA CENTRALBANKEN

ECB upprättades i juni 1998 i Frankfurt am Main och tog över efter sin föregångare, Europeiska monetära institutet (EMI). Banken är en överstatlig institution och en egen juridisk person. ECB hyr lokaler i tre olika byggnader i hjärtat av Frankfurt men kommer 2011 att flytta till sitt nya högkvarter som byggs i östra delarna av staden.

ECB:s personal är verkligen europeisk. De anställda kommer från alla de 27 medlemsländerna i Europeiska unionen.

Vägen mot ekonomisk och monetär union

Struktur och uppgifter

2.1 Europeiska centralbankssystemet och Eurosystemet	2.4 Oberoende
2.2 Europeiska centralbanken	2.5 Nationella centralbanker
2.3 Eurosystemets uppgifter	2.6 ECB:s beslutandeorgan
	2.7 ECBS kommittéer

Penningpolitik

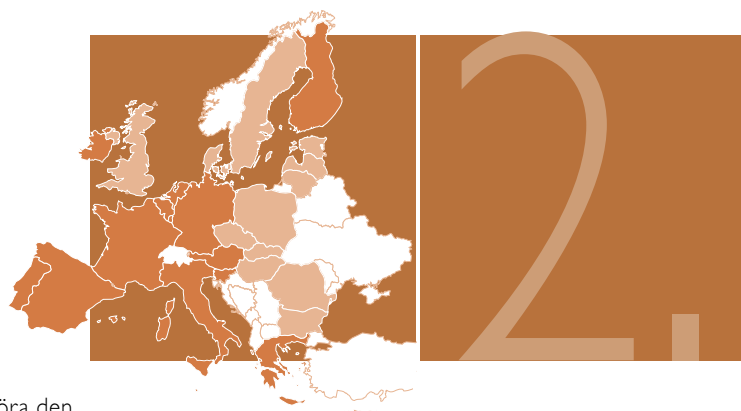
TARGET2

Sedlar och mynt i euro

Banktillsyn

2.3 EUROSISTEMETS UPPGIFTER

Eurosystemet har fyra huvuduppgifter. Den första är att genomföra den penningpolitik som antagits av ECB-rådet, t.ex. beslut om ECB:s styrräntor (lägsta anbudsränta på de **huvudsakliga refinansieringstransaktionerna** , liksom räntan på **utlåningsfaciliteten** och **inlåningsfaciliteten** och, i tillämpliga fall, beslut angående penningpolitiska mål och tillförseln av reserver). Direktionen är ansvarig för implementeringen av penningpolitiken, som utförs genom att ge de nationella centralbankerna instruktioner. Direktionen beslutar en gång i veckan om tilldelning av likviditet till banksektorn via de huvudsakliga refinansieringstransaktionerna.

ECB-rådet beslutar om styrräntor

Andra grundläggande uppgifter för Eurosystemet är att genomföra **valutatransaktioner** samt inneha och förvalta euroländernas valutareserver.

Valutareserver som hålls av ECB och de nationella centralbankerna

Eurosystemets nationella centralbanker har överfört tillgångar i utländsk valuta till ett sammanlagt värde av ungefär 40 miljarder euro (85% i utländsk valuta och 15% i guld). I utbyte har de nationella centralbankerna fått **räntebärande fordringar** på ECB, denominerade i euro. De nationella centralbankerna i Eurosystemet är delaktiga i förvaltningen av ECB:s valutareserver. De agerar som företrädare för ECB enligt de riktlinjer för portföljförvaltning som ECB beslutat om. Resten av Eurosystemets valutareserver ägs och förvaltas av de nationella centralbankerna. Transaktioner i dessa reservtillgångar regleras av Eurosystemet. Speciellt transaktioner över vissa tröskelvärden kräver förhandsgodkännande av ECB.

En annan viktig uppgift för Eurosystemet är att främja väl fungerande betalningssystem. Dessutom bidrar Eurosystemet till den finansiella tillsynen. Det ger lagstiftarna råd inom sitt kompetensområde och sammanställer monetär och finansiell statistik.

Maastrichtfördraget specificerar också att ECB har ensamrätt att tillåta utgivning av eurosedlar.

STRUKTUR OCH UPPGIFTER

2.4 OBEROENDE

När ECB utför uppgifter relaterade till Eurosystemet får varken ECB eller de nationella centralbankerna söka eller ta emot instruktioner från någon av gemenskapens institutioner eller organ, från regeringen i något EU-land eller från något annat organ. Gemenskapsinstitutionerna, gemenskapsorganen och medlemsstaternas regeringar får inte heller söka påverka ledamöterna av ECB:s eller de nationella centralbankernas beslutande organ när dessa fullgör sina uppgifter.

Personligt oberoende Stadgan för ECBS och ECB har följande bestämmelser om anställningstrygghet för cheferna för de nationella centralbankerna och **direktionens** ledamöter:

- en mandattid på minst fem år för centralbankscheferna,
- en mandattid på åtta år, som inte kan förnyas, för ledamöterna i ECB:s direktion
- avsättning av direktionens ledamöter är endast möjlig om en ledamot är oförmögen att arbeta eller är skyldig till allvarlig försummelse; i detta fall är **Europeiska gemenskapernas domstol** behörig att avgöra tvister.

Funktionellt oberoende Eurosystemet är verksamhetsmässigt oberoende. ECB och de nationella centralbankerna har alla instrument och den expertis som erfordras för att effektivt bedriva penningpolitik och har behörighet att själv bestämma hur och när dessa ska användas.

Eurosystemet får inte ge lån till gemenskapsorgan eller nationella enheter inom den offentliga sektorn. Detta förbättrar ytterligare oberoendet genom att det skyddar från påverkan från offentliga myndigheter. Dessutom har **ECB-rådet** rätt att anta bindande förordningar för att utföra ECBS uppgifter och vissa andra uppgifter som särskilt fastställs i **Europeiska unionens råds** rättsakter.

Nationale Bank van België / Banque Nationale de Belgique

Deutsche Bundesbank

Central Bank and Financial Services Authority of Ireland

Bank of Greece

Banco de España

Banque de France

Banca d'Italia

Central Bank of Cyprus

Banque centrale du Luxembourg

Bank Ċentrali ta' Malta / Central Bank of Malta

De Nederlandsche Bank

Oesterreichische Nationalbank

Banco de Portugal

Banka Slovenije

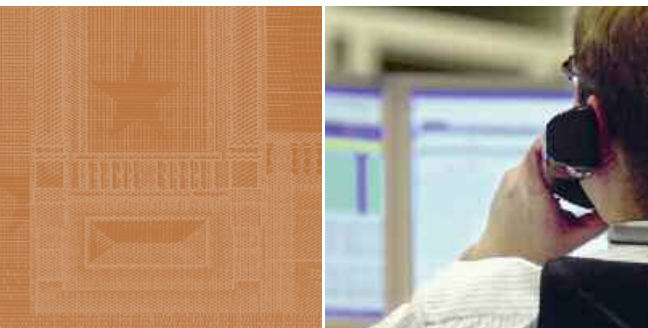
Národná banka Slovenska

Finlands Bank

STRUKTUR OCH UPPGIFTER

2.5 NATIONELLA CENTRALBANKER

De nationella centralbankerna i Eurosystemet är juridiska personer (enligt lagstiftningen i respektive land) och skilda från ECB. Samtidigt är de en del av Eurosystemet som är ansvarigt för **prisstabiliteten** i euroområdet. De arbetar enligt ECB:s riktlinjer och instruktioner när de utför Eurosystemets uppgifter.

De nationella centralbankerna genomför penningpolitiska operationer

De nationella centralbankerna deltar i genomförandet av den gemensamma penningpolitiken i euroområdet. De utför penningpolitiska transaktioner, t.ex. förser de **kreditinstituten** med centralbankspengar och avvecklar kontantlösa inhemska och gränsöverskridande betalningar. Dessutom utför de transaktioner för förvaltning av valutareserven för egen räkning och som företrädare för ECB.

De nationella centralbankerna är också till stor del ansvariga för att samla in nationell statistik och för att ge ut och hantera eurosedlar i sina respektive länder. De nationella centralbankerna utför även uppgifter som inte nämns i stadgan om inte ECB-rådet bedömer dem som oförenliga med Eurosystemets mål och uppgifter.

Under nationella lagar kan de nationella centralbankerna tilldelas uppgifter som inte är relaterade till penningpolitik. Några nationella centralbanker utför övervakning av banksektorn och/eller agerar som regeringens bank.

ECB-rådet sammanträder varannan torsdag

2.6 ECB:s BESLUTANDE ORGAN

ECB-rådet består av direktionens ledamöter och cheferna för euroområdets nationella centralbanker. I ECBS-stadgan står det att ECB-rådet ska sammanträda minst tio gånger om året. Datum för sammanträden beslutas av ECB-rådet efter förslag från direktionen. Om inte minst tre nationalbankschefer motsätter sig detta kan sammanträden hållas i form av telekonferens. ECB-rådet träffas för närvarande två gånger i månaden, vanligtvis den första och tredje torsdagen i varje månad. Penningpolitiska frågor diskuteras normalt bara vid det första mötet i månaden.

EU-rådets ordförande och en ledamot av **kommissionen** får delta i ECB-rådets sammanträden men bara ECB-rådets medlemmar har rösträtt. Alla medlemmar i ECB-rådet har en röst och tar beslut med enkel majoritet, förutom när det gäller ECB:s finanser. Vid lika röstetal har ordföranden utslagsröst. När det gäller finansiella frågor, t.ex. inbetalning av andelar till ECB:s kapital, överföring av valutareserver eller fördelning av monetära inkomster, viktas rösterna enligt de nationella centralbankernas andel i ECB:s tecknade kapital.

Fördraget om Europeiska unionen och stadgan för ECBS och ECB bemyndigar ECB-rådet att ta de mest strategiskt viktiga besluten för **Eurosystemet** .

ECB-rådets huvuduppgifter är att

- formulera euroområdet penningpolitik, dvs. ta beslut om ECB:s styrräntor.
- anta de riktlinjer och fatta de beslut som behövs för att säkerställa att Eurosystemets uppgifter utförs,

När ECB-rådet tar beslut om penningpolitiken eller andra uppgifter tar det hänsyn till utvecklingen i euroområdet som helhet.

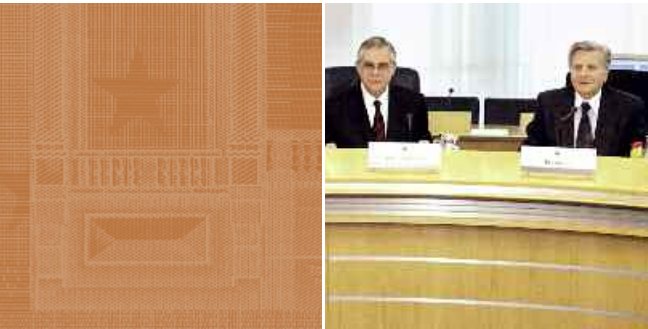
Fokus på euroområdet

Direktionen består av ECB:s ordförande, viceordförande samt fyra andra ledamöter. De utnämns bland personer vars auktoritet och yrkeserfarenhet inom den finansiella sektorn är allmänt erkända genom överenskommelse mellan regeringarna i euroområdet på stats- eller regeringschefsnivå på rekommendation av **EU-rådet** , som skall ha hört **Europaparlamentet** och ECB-rådet. Direktionen sammanträder vanligen varje tisdag.

Direktionen sammanträder varje tisdag

ECB:s ordförande, eller vice ordföranden om ordföranden inte är närvarande, leder sammanträdena i ECB-rådet, direktionen och allmänna rådet. Ordföranden bjuds in till Eurogruppens sammanträden. **Eurogruppen** är en informell grupp som består av euroområdets ekonomi- och finansministrar. ECB:s ordförande kan även delta i EU-rådets möten när det behandlar ämnen relaterade till Eurosystemets mål och uppgifter.

STRUKTUR OCH UPPGIFTER

Direktionens viktigaste uppgifter är att:

- förbereda ECB-rådets sammanträden
- genomföra penningpolitiken i euroområdet i enlighet med ECB-rådets riktlinjer och beslut och därvid ge de nationella centralbankerna anvisningar,
- ansvara för ECB:s löpande arbete
- utöva vissa befogenheter, även gällande regler och förordningar, som ECB-rådet delegerat till direktionen.

Allmänna rådet sammanträder fyra gånger om året

Allmänna rådet består av ECB:s ordförande och vice ordförande samt nationalbankscheferna från alla EU:s medlemsstater. De övriga ledamöterna i direktionen, **EU-rådets** ordförande och en medlem av **Europeiska kommissionen** får delta i allmänna rådets möte men har inte rösträtt. Allmänna rådets möten kan sammankallas när ordföranden anser det nödvändigt eller när minst tre medlemmar av allmänna rådet begär det. Allmänna rådet möts vanligtvis i Frankfurt var tredje månad.

Allmänna rådet har inget ansvar för penningpolitiska beslut i euroområdet. Det har tagit över uppgifter från EMI som ECB måste utföra i etapp tre av EMU så länge vissa EU-stater inte har antagit euron. Det betyder att det i första hand ska rapportera om utvecklingen mot konvergensen i de av EU:s medlemsstater som ännu inte infört euron samt ge råd om de förberedelser som krävs för att anta euron som valuta. Det bidrar till ECBS rådgivande funktion och hjälper till att samla in statistik.

2.7 ECBS KOMMITTÉER

ECB:s beslutande organ stöds av ECBS kommittéer. Dessa kommittéer är viktiga för samarbetet inom ECBS. De består av experter från ECB och de nationella centralbankerna i **Eurosystemet** [1]. Vid behov kan även experter från andra behöriga organ ingå i kommittéerna. Detta är t.ex. fallet för banktillsyn där experter från nationella tillsynsmyndigheter ingår. De nationella centralbankerna i länderna utanför euroområdet har också utsett representanter som deltar i ECBS-kommittéernas sammanträden när frågor behandlas som ligger inom allmänna rådets behörighetsområde. Kommittéernas direktiv fastställs av **ECB-rådet** [2], som kommittéerna rapporterar till via **direktionen** [3].

För närvarande finns följande kommittéer: Redovisningskommittén, Banktillsynskommittén, Sedelkommittén, Kommittén för kostnadsanalys, Eurosystemets/ECBS kommunikationskommitté, Eurosystemets IT-styrningskommitté, IT-kommittén, Kommittén för internrevisorer, Kommittén för internationella förbindelser, Rättskommittén, Kommittén för marknadsoperationer, Penningpolitiska kommittén, Kommittén för betalnings- och avvecklingssystem, Statistikkommittén.

ECB-rådet upprättade 1998 även en budgetkommitté vars medlemmar kommer från ECB och de nationella centralbankerna i euroområdet. Budgetkommittén bistår ECB-rådet i frågor som rör ECB:s budget.

En HR-konferens bestående av medlemmar från ECBS inrättades 2005. Konferensen strävar efter att främja samarbete och laganda mellan centralbankerna i Eurosystemet/ECBS i frågor som rör personalförvaltning.

De beslutande organen stöds av expertkommittéer

PENNINGPOLITIK

PRISSTABILITET

3.1 Det huvudsakliga målet för **Eurosystemet** är att upprätthålla **prisstabilitet** . Utan att åsidosätta detta mål skall Eurosystemet stödja den allmänna ekonomiska politiken inom gemenskapen.

Prisstabilitet är viktigast

I artikel 2 i **Fördraget** om Europeiska unionen fastslås det att Europeiska unionen ska främja "ekonomiska och sociala framsteg och en hög sysselsättningsnivå och att uppnå en väl avvägd och hållbar utveckling". Eurosystemet bidrar till dessa mål genom att upprätthålla prisstabilitet. Dessutom tar Eurosystemet hänsyn till dessa mål i sin strävan efter prisstabilitet. Skulle det uppstå någon konflikt mellan dessa mål ska ECB alltid prioritera prisstabilitet.

Eurosystemet ska handla i överensstämmelse med principen om en öppen marknadsekonomi med fri konkurrens, som främjar effektiv resursfördelning.

ECB:s PENNINGPOLITISKA STRATEGI

3.2 ECB måste påverka förhållandena på penningmarknaden och därmed de korta räntorna så att prisstabilitet kan uppnås.

ECB har antagit en strategi för att säkerställa att ett konsekvent och systematiskt tillvägagångssätt används för penningpolitiska beslut. En konsekvent handlingslinje bidrar till att stabilisera **inflationförväntningarna** och stärka ECB:s trovärdighet.

Ett viktigt element i **ECB-rådets** penningpolitiska strategi är dess kvantitativa definition av **prisstabilitet** : "en ökning från år till år under 2% i det **harmoniserade konsumentprisindexet (HIKP)** för euroområdet. Prisstabiliteten måste upprätthållas på medellång sikt vilket återspeglar att penningpolitiken måste vara framåtblickande. I sin strävan efter prisstabilitet är det ECB:s avsikt att inflationstakten skall ligga under men nära 2% på medellång sikt. Detta understryker ECB:s åtagande att upprätthålla en tillräcklig säkerhetsmarginal mot **deflationshot** .

---

se ordlista

Vägen mot ekonomisk och monetär union

Struktur och uppgifter

Penningpolitik

- 3.1 Prisstabilitet
- 3.2 ECB:s penningpolitiska strategi
- 3.3 Penningpolitiska instrument
- 3.4 Kommunikation
- 3.5 Monetär och finansiell statistik

TARGET2

Sedlar och mynt i euro

Banktillsyn

Framåtblickande penningpolitik

Penningpolitiken måste vara framåtblickande eftersom det finns betydande eftersläpning i **transmissionsmekanismen** (mer därom i nästa avsnitt). Dessutom bör penningpolitiken förankra inflationsförväntningarna och bidra till att minska volatiliteten i den ekonomiska utvecklingen.

Förutom definitionen av prisstabilitet består den penningpolitiska strategin av en övergripande bedömning av hoten mot prisstabiliteten genom en ekonomisk och en monetär analys. Alla beslut om penningpolitiken föregås av en noggrann dubbelkontroll av informationen från båda analyserna.

3.3 PENNINGPOLITISKA INSTRUMENT

Den penningpolitiska transmissionsmekanismen inleds med centralbankens likviditetshantering och styrning av de korta räntorna.

Penningmarknaden, som del av finansmarknaden, spelar en avgörande roll när penningpolitiska beslut ska genomföras eftersom det är den första marknaden som berörs av förändringar i penningpolitiken. En djup och integrerad penningmarknad är oundgänglig för en effektiv penningpolitik i och med att den säkerställer en jämn fördelning av likviditet från centralbanken och enhetliga korta räntor i hela valutaområdet. Denna förutsättning uppfylldes nästan omedelbart från starten av etapp tre av EMU när de nationella penningmarknaderna integrerades till en enda effektiv penningmarknad för euroområdet.

Penningmarknaden påverkas först

För att styra räntorna har Eurosystemet ett antal penningpolitiska instrument, öppna marknadsoperationer, stående faciliteter och kassakrav.

PENNINGPOLITIK

Öppna marknadsoperationer kan delas in i

- **huvudsakliga refinansieringstransaktioner** som är regelbundna likvidiserande transaktioner med en löptid på en vecka,
- långfristiga refinansieringstransaktioner som är likvidiserande reverserade transaktioner som läggs ut en gång i månaden med tre månaders löptid,
- finjusterande operationer som kan utföras vid behov för att hantera likviditetssituationen på marknaden och styra räntorna. De ska ha en dämpande effekt på räntorna vid oväntade likviditetsobalanser och
- strukturella transaktioner som kan utföras som reverserade transaktioner av Eurosystemets direkta köp/försäljningar och emissioner av skuldcertifikat.

Stående faciliteter Eurosystemet erbjuder också två stående faciliteter som fastställer gränserna för dagslåneräntans rörelser genom att det tillför eller drar in likviditet.

Det finns två stående faciliteter:

- utlåningsfaciliteten som låter **kreditinstituten** få likviditet över natten av den nationella centralbanken mot godtagbara värdepapper och
- **inlåningsfaciliteten** som används av kreditinstituten för att sätta in pengar hos de nationella centralbankerna i Eurosystemet.

Kassakrav Slutligen kräver Eurosystemet att **kreditinstituten** håller kassakrav på konton hos de nationella centralbankerna. Alla kreditinstitut ska hålla en viss procentsats av en del av sin kundinlåning (såväl som en del andra skulder) på ett konto hos den nationella centralbanken. Beloppet räknas som ett genomsnitt för en period på en månad. Eurosystemet betalar ränta på dessa konton enligt räntesatsen för de huvudsakliga refinansieringstransaktionerna. Syftet med Eurosystemets kassakravssystem är att stabilisera penningmarknadsräntorna och skapa (eller öka) ett strukturellt likviditetsunderskott i banksystemet.

3.4 KOMMUNIKATION

Effektiv kommunikation med omvärlden är en oundgänglig del av en centralbanks verksamhet. Kommunikation bidrar till penningpolitikens effektivitet och trovärdighet. För att öka allmänhetens förståelse för penningpolitiken och annan centralbanksverksamhet måste ECB vara öppen och transparent. Detta är Eurosystemets riktmerke i extern kommunikation och bygger på nära samarbete mellan ECB och de nationella centralbankerna.

För att kommunikationen ska vara effektiv använder ECB och de nationella centralbankerna många olika verktyg. De viktigaste är:

- regelbundna presskonferenser efter ECB-rådets första sammanträde varje månad
- publicering av en månadsrapport med detaljerad beskrivning av den ekonomiska utvecklingen i euroområdet och artiklar om andra ämnen som är relevanta för ECB:s verksamhet
- offentliga hearings i **Europaparlamentet** av ECB:s ordförande och andra ledamöter i **direktionen**
- tal av och intervjuer med medlemmar av ECB:s beslutande organ
- pressmeddelanden om ECB-rådets beslut och åsikter
- ECB:s och de nationella centralbankernas webbplatser som ger tillgång till allt publicerat material, inklusive en stor mängd statistik
- arbetsdokument (working papers)
- "occasional papers".

PENNINGPOLITIK

3.5 MONETÄR OCH FINANSIELL STATISTIK

ECB sammanställer och publicerar monetär och finansiell statistik i nära samarbete med de nationella centralbankerna. Statistiken utgör underlag för penningpolitiken i euroområdet och används för beslutsfattande på ECB.

ECB sammanställer aggregat för euroområdet

De nationella centralbankerna (och i vissa fall nationella myndigheter) samlar in data från finansinstitut och andra källor i sina respektive länder och beräknar de totala uppgifterna, s.k. aggregat, på nationell nivå och dessa uppgifter sänds till ECB. Därefter sammanställer ECB aggregaten för hela euroområdet.

Den rättsliga basen för upprättande, insamling, sammanställning och spridning av statistik finns i stadgan för Europeiska centralbankssystemet och **Europeiska centralbanken** som är bifogad fördraget. Samtidigt som ECB säkerställer att kraven på statistik uppfylls försöker banken minimera bördan av statistikrapportering för finansinstituten och andra uppgiftslämnare.

På europeisk nivå delas ansvaret för statistik mellan ECB och **Europeiska kommissionen** (Eurostat, Europeiska gemenskapernas statistikkontor). ECB är främst, eller tillsammans med de nationella centralbankerna, ansvarig för monetär statistik och statistik över finansinstitut och finansmarknader (inklusive betalningsbalansen), finansräkenskaperna och utvecklingen av kvartalsvisa icke-finansiella räkenskaper för institutionella sektorer (hushåll, företag och staten). Ansvar för infrastrukturen för statistik (inklusive säsongjusteringar, utveckling av ett ramverk för kvalitet och standarder för dataöverföring) på europeisk nivå delas mellan de två institutionerna. När det är möjligt följer ECBS-statistiken internationella standarder.

TARGET2

System för bruttoavveckling i realtid

4. TARGET2 (Trans-European Automated Real-time Gross settlement Express Transfer) har ersatt den första generationens TARGET-system, som startade i januari 1999 när euron infördes.

Precis som sin föregångare används TARGET2 för avveckling av centralbanksoperationer, interbanktransaktioner för höga belopp i euro liksom andra eurobetalningar. Det erbjuder hantering, avveckling av centralbankspengar och omedelbara avslut. Till skillnad från det tidigare systemet, där alla betalningar hanterades decentraliserat av de nationella centralbankerna, använder det nya systemet en gemensam plattform utan intervention av någon centralbank. Denna plattform gör det möjligt att tillhandahålla en förstärkt och harmoniserade tjänst och skalekonomeffekter ger lägre avgifter och bättre kostnadseffektivitet. Det finns ingen övre eller undre gräns för TARGET2-betalningar.

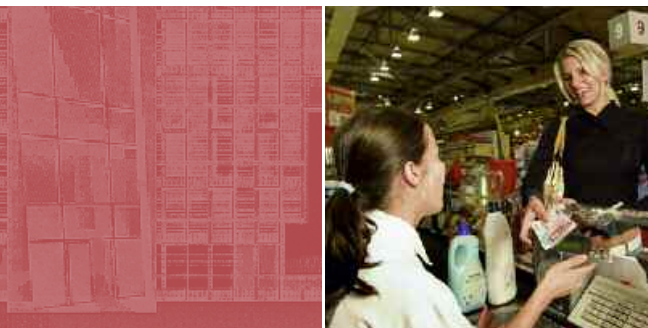
- 1 Vägen mot ekonomisk och monetär union
- 2 Struktur och uppgifter
- 3 Penningpolitik
- 4 TARGET2
- 5 Sedlar och mynt i euro
- 6 Banktillsyn

Genom att använda TARGET2 för alla stora betalningar, framför allt de som berör interbanktransaktioner, får marknadsdeltagarna en förstklassig tjänst och tar ett stort steg mot att minska systemriskerna i EU, dvs. spridningsrisker till andra områden som beror på mängden av och värdet på samspelet mellan bankerna.

En annan utveckling på det här området är idrifttagandet 2008 av ett gemensamt betalningsområde i euro (Single Euro Payments Area, SEPA) där alla kontantlösa betalningar i euro kommer att behandlas som inhemska betalningar. Det kommer inte längre att finnas några skillnader mellan nationella och gränsöverskridande transaktioner. Tillsammans kommer TARGET2 och SEPA att göra betalningsmarknaden i euro i euroområdet mer dynamisk och kostnadseffektiv.

SEDLAR OCH MYNT I EURO

5.1 SEDLAR

Eurosedlarna sattes i omlopp den 1 januari 2002. Följande sju valörer finns, alla med olika storlek: 5, 10, 20, 50, 100, 200 och 500 euro, ju högre valör, desto större sedel.

På eurosedlarna visas arkitektoniska stilar från sju kulturhistoriska perioder i Europa – klassisk, romansk, gotisk, renässans, barock och rokokoklassisk, järn – och glasarkitektur samt modern 1900-talsarkitektur. Tre viktiga arkitektoniska detaljer visas – fönster, portar och broar. Ingen av bilderna visar existerande byggnader eller monument.

Fönstren och portarna på framsidan av sedlarna symboliserar andan av öppenhet och samarbete i Europa. På baksidan av alla sedlar finns en bild av en bro. Dessa broar är en metafor för kommunikationen mellan Europas nationer liksom mellan Europa och resten av världen.

Sedlarna har försetts med ett antal säkerhetsdetaljer för att skydda dem mot förfalskning, såsom vattenmärke, ett hologram, en säkerhetsstråd och färgskiftande tryckfärg, för att göra det möjligt att känna igen äkta sedlar. Speciella detaljer, som t.ex. relieftryck och stora siffror, har också lagts in för att hjälpa blinda och synskadade.

Strikt kvalitetskontroll säkerställer att alla sedlar som producerats är identiska både vad gäller kvalitet och utseende. Sedlarna har ingen särskild nationell design.

Planeringen för nästa serie eurosedlar är redan på gång. Den kommer att innehålla nya säkerhetsdetaljer, men för övrigt vara en fortsättning på den nuvarande serien. Sedlarna kommer att ha samma valörer, från 5 till 500 euro, och baseras på samma utformningskoncept, så att de omedelbart känns igen som eurosedlar.

1 Vägen mot ekonomisk och monetär union

2 Struktur och uppgifter

3 Penningpolitik

4 TARGET2

5 Sedlar och mynt i euro 5.1 Sedlar
5.2 Mynt

6 Banktillsyn

5.2 MYNT

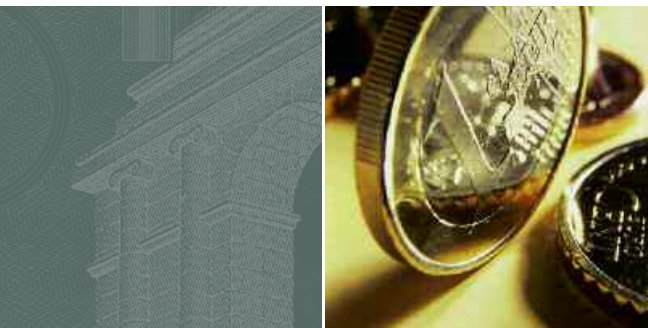
En euro är lika med 100 cent. Följande åtta euromynt finns: 1, 2, 5, 10, 20 och 50 cent liksom 1 och 2 euro. Mynten har en europeiska sida och en nationell sida. Alla mynt kan naturligtvis användas i alla länder, oberoende av nationell sida.

De åtta mynten varierar i storlek, vikt, material, färg och tjocklek. Flera nyskapande element har använts för att hjälpa blinda och synskadade användare, att skilja mellan olika valörer. Kanten på varje mynt i serien skiljer sig t.ex. från följande mynts. Ett omfattande kvalitetskontrollsystem säkerställer att euromynten är gångbara i hela euroområdet och håller den standard som behövs för att kunna användas i automater.

Speciell omsorg har lagts ner på tillverkningen av mynt med högre valör (1 och 2 euro) för att skydda dem mot förfalskning. Deras sofistikerade design med två färger och gravyr samt reliefftryck runt kanten på 2-euromyntet gör dem svåra att förfalska.

BANKTILLSYN

6. BANKTILLSYN

Det direkta ansvaret för banktillsyn och finansiell stabilitet ligger hos myndigheterna i varje EU-stat, men **fördraget** ^[1] har gett ECBS i uppgift att "bidra till att de behöriga myndigheterna smidigt kan genomföra sin politik när det gäller tillsyn över **kreditinstitut** ^[2] och andra finansinstitut och det finansiella systemets stabilitet".

Detta utförs huvudsakligen på tre sätt.

Övervakning av den finansiella stabiliteten

För det första övervakar och bedömer ECBS den finansiella stabiliteten på euroområdes-/EU-nivå. Detta kompletterar och stöder verksamheten på nationell nivå, vilken utförs av centralbanker och övervakande myndigheter för att upprätthålla den finansiella stabiliteten i respektive land.

- 1 Vägen mot ekonomisk och monetär union
- 2 Struktur och uppgifter
- 3 Penningpolitik
- 4 TARGET2
- 5 Sedlar och mynt i euro
- 6 Banktillsyn

För det andra ger ECBS råd om utformningen och översynen av reglerande och övervakande krav på finansinstitut. En stor del av dessa råd kommer genom ECB:s deltagande i internationella och europeiska reglerande och övervakande organ som Baselkommittén för banktillsyn, Europeiska bankkommittén och Kommittén för europeiska banktillsynsmyndigheter.

För det tredje främjar ECB samarbete mellan centralbanker och övervakande myndigheter i frågor av gemensamt intresse, t.ex. övervakning av betalningssystemen och finansiell krishantering.

Detta utförs med bistånd av Banktillsynskommittén (en av de ECBS-kommittéer som nämns i avsnitt 2.7) som består av experter från centralbankerna i EU och övervakande myndigheter.

ORDLISTA

Aktiemarknaden: marknaden för aktier i företag som listas på en aktiebörs. Aktier anses normalt som en mer riskfylld investering än obligationer eftersom aktieägare är berättigade att få utdelning från de utfärdande företagen medan obligationsinnehavare är berättigade att få ränta, oberoende av företagets vinster.

Allmänna rådet: ett av ECB:s beslutande organ. Det består av ECB:s ordförande och vice ordförande samt cheferna för de nationella nationalbankerna i alla EU:s medlemsstater.

Amsterdamfördraget, som undertecknades i Amsterdam den 2 oktober 1997 och trädde i kraft den 1 maj 1999, och Nice-fördraget, som undertecknades den 26 februari 2001 och trädde i kraft den 1 februari 2003, ändrade båda fördragen om upprättandet av Europeiska gemenskapen och fördraget om Europeiska unionen.

Baspengar: kallas ibland den monetära basen. Den består av sedlar och mynt utanför centralbankernas kassavalv samt kreditinstitutens inlåning hos centralbankssystemet.

Bruttonationalprodukt (BNP): ett mått på ekonomisk aktivitet. BNP representerar värdet av alla varor och tjänster som producerats av en ekonomi under en viss period.

Centralbank: ett institut som – genom en rättsakt – getts i uppdrag att sköta penningpolitiken i ett visst område.

Deflation: en process där den allmänna prisnivån stadigt faller under lång tid.

Delorskommittén: I juni 1988 gav Europarådet en kommitté i uppdrag att undersöka och lämna konkreta förslag som skulle leda till ekonomisk och monetär union. Kommitténs ordförande var Jacques Delors, dåvarande ordförande för Europeiska kommissionen. Kommittén bestod av cheferna för de nationella centralbankerna i Europeiska gemenskapen (EG), Alexandre Lamfalussy, dåvarande högste chef för Bank for International Settlements (BIS), Niels Thygesen, professor i nationalekonomi, Köpenhamn och Miguel Boyer, dåvarande chef för Banco Exterior de España. Delorskommittén föreslog en ekonomisk och monetär union som skulle genomföras i tre etapper:

Direktionen: ett av ECB:s beslutande organ. Direktionen består av ECB:s ordförande, vice ordförande och fyra andra ledamöter som utses genom överenskommelse av stats- eller regeringscheferna i de länder som har infört euron.

ECB-rådet: är ECB:s högsta beslutande organ. Det består av ECB:s ordförande och vice ordförande samt nationalbankscheferna från alla de EU-stater som har antagit euron.

ECOFIN: se EU-rådet.

Ekonomiska och monetära unionen (EMU): den process som leder EU-stater att harmonisera sin ekonomiska och monetära politik och att skapa en gemensam valuta. Enligt Maastrichtfördraget ska EMU uppnås i tre etapper. I första etappen (den 1 juli 1990 till den 31 december 1993) etablerade medlemsstaterna fri rörlighet för kapital mellan sina territorier, med nära samordning av den ekonomiska politiken och ett närmare samarbete mellan centralbankerna. Andra etappen (den 1 januari 1994 till den 31 december 1998) inleddes med att Europeiska monetära institutet upprättades och skulle utföra de tekniska förberedelserna för att skapa den gemensamma valutan, förhindra alltför stora underskott och förbättra konvergensen av medlemsstaternas ekonomiska och monetära politik för att säkerställa stabila priser och sunda offentliga finanser. Tredje etappen (från den 1 januari 1999) började med att växelkurserna lästes oåterkalleligen, den penningpolitiska befogenheten övergick till ECB och euron introducerades som den gemensamma valutan.

ERM2: se växelkursmekanismen ERM2

Eurogruppen: en informell grupp av euroländernas ekonomi- och finansministrar. Ministrarna diskuterar frågor som har att göra med deras delade ansvar för den gemensamma valutan. Europeiska kommissionen och ECB bjuds in att delta i dessa möten. Eurogruppen träffas vanligen strax före ett Ekofinmöte.

Europaparlamentet: Denna europeiska institution består av 732 direktvalda representanter för medborgarna i EU:s medlemsstater. Även om det huvudsakligen har konsultativa uppgifter delar det budgetbefogenheten med EU-rådet när man röstar om den årliga budgeten. Det samarbetar med EU-rådet också i den europeiska lagstiftningen och kontrollerar Europeiska kommissionen.

Europeiska centralbanken (ECB): upprättades den 1 juni 1998 och har sitt säte i Frankfurt am Main. ECB, tillsammans med de nationella centralbankerna i euroområdet, definierar och implementerar penningpolitiken i de deltagande euroområdes-länderna.

Europeiska centralbankssystemet (ECBS): Det omfattar Europeiska centralbanken och de nationella centralbankerna i alla EU:s medlemsstater.

Europeiska ekonomiska gemenskapen (EEG): upprättades 1957 genom Romfördraget. EEG var ett steg mot ekonomisk integration, dvs. fri rörlighet för personer, varor och tjänster mellan EU-stater.

Europeiska gemenskapernas domstol: den institution som säkerställer att lagen följs när fördragen och de rättsakter som de europeiska institutionerna antagit tolkas och genomförs.

Europeiska kol- och stålgemenskapen (EKSG): En av de Europeiska gemenskaperna, EKSG grundades i Paris 1951 och upprättade en gemensam marknad för kol och stål mellan sex grundande medlemsstater (Belgien, Frankrike, Italien, Luxemburg, Nederländerna och Tyskland).

Europeiska kommissionen: En av de fem europeiska institutionerna. Europeiska kommissionen skapades 1967 för de tre Europeiska gemenskaperna. Den utarbetar förslag till nya europeiska lagar och överlämnar dem till Europaparlamentet och rådet. Kommissionen ser till att EU-beslut implementeras korrekt och övervakar hur EU:s medel spenderas. Den övervakar också att de europeiska fördragen och gemenskapslagarna följs. Den säkerställer, tillsammans med Europeiska gemenskapernas domstol att lagar som gäller alla EU-stater implementeras på ett riktigt sätt. För närvarande består kommissionen av en ordförande och 26 kommissionärer och omfattar 25 departement, kallade generaldirektorat, som vart och ett är ansvarigt för implementeringen av gemenskapspolitik och allmän administration inom ett visst område. Den representerar EU:s allmänna intressen och är oberoende från medlemsstaterna. Kommissionen tillsätts för fem år men kan avsättas av parlamentet.

Europeiska monetära institutet (EMI): ett europeiskt organ ansvarigt för att förbereda för den sista etappen i Ekonomiska och monetära unionen. Det upprättades den 1 januari 1994 och ersattes av ECB den 1 juni 1998.

Europeiska monetära systemet (EMS): Innan euron infördes var ett antal EU-staters valutor sammanlänkade i EMS som existerade från 1979 till 1999. Det hade tre huvudkomponenter: ecun som var en valutakorg med medlemsstaternas valutor; växelkurs- och interventionsmekanismen som gav varje valuta en centralkurs knuten till ecun (bilateral växelkurs) och kreditmekanismerna som lät centralbankerna intervensera om de bilaterala växelkurserna översteg ett tröskelvärde. Den 1 januari 1999 ersattes EMS av växelkursmekanismen ERM2.

Europeiska rådet: tillför Europeiska unionen den nödvändiga dynamiken för dess utveckling samt utformar de allmänna politiska riktlinjerna i enlighet därmed. Det sammanför medlemsländernas stats- eller regeringschefer och kommissionens ordförande (se också EU-rådet).

Eurosystemet: består av Europeiska centralbanken och de nationella centralbankerna i euroländerna. Det utformar och genomför penningpolitiken i euroområdet.

EU-rådet (ministerrådet): en av Europeiska gemenskapens institutioner som består av företrädare för medlemsstaterna, normalt de ministrar som ansvarar för de frågor som står på dagordningen (därför ofta kallat ministerrådet). När EU-rådet är sammansatt av ekonomi och finansministrarna kallas det ofta Ekofinrådet. För speciellt viktiga beslut träffas EU-rådet i sammansättning på stats- eller regeringschefsnivå. Detta ska inte blandas ihop med Europeiska rådet som också består av stats- eller regeringscheferna, men som ger unionen den nödvändiga drivkraften för utveckling och definierar de allmänna politiska riktlinjerna.

Fördraget: avser fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen. Det ursprungliga fördraget undertecknades i Rom den 25 mars 1957 och trädde i kraft den 1 januari 1958. Det upprättade Europeisk ekonomiska gemenskapen (EEG) som nu är Europeiska gemenskapen (EG) och kallas ofta för Romfördraget.

Fördraget om Europeiska unionen (som ofta kallas Maastrichtfördraget) undertecknades den 7 februari 1992 och trädde i kraft den 1 november 1993. Genom fördraget om Europeiska unionen ändrades fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen och Europeiska unionen upprättades.

Harmoniserade indexet för konsumentpriser (HIKP): ett mått på priser som ECB-rådet använder för att bedöma prisstabiliteten i euroområdet. Det beräknas och publiceras av Eurostat, gemenskapernas statistikkontor.

Huvudsakliga refinansieringstransaktioner: regelbundna öppna marknadsoperationer som utförs av Eurosystemet för att förse banksektorn med likviditet. De är i form av auktioner en gång i veckan då bankerna kan lämna bud på likviditet. **Inflation:** en långvarig uppgång i den allmänna prisnivån, vilket leder till att pengarnas köpkraft går ned. Den uttrycks oftast som en årlig procentuell förändring i ett konsumentprisindex som HIKP.

Inlåningsränta: i Eurosystemets styrsystem är den ränta som betalas på det överskott av likviditet

som kreditinstituten placerar över natten på ett konto hos en nationell centralbank i Eurosystemet.

Interbankmarknaden: marknaden för kortfristiga lån mellan banker. Termen beskriver ofta handel med medel med kort löptid, mellan en dag (över natten eller mindre än en dag) och ett år.

Kassakrav (minimireserver): kravet på kreditinstitut att hålla minimireserver på konton i centralbanken. Kravet på minimireserver för en enskild bank beräknas som en procentuell andel av detta instituts kundinlåning (förutom bankinlåning).

Konvergenskriterier: fyra kriterier ska uppfyllas av varje EU-stat innan det kan anta euron: stabil prisnivå, sunda offentliga finanser (ett begränsat underskott gentemot BNP och en begränsad skuldnivå gentemot BNP), en stabil växelkurs samt låga och stabila långa räntor.

Kreditinstitut: Banker och sparbanker är de mest vanligt förekommande kreditinstituten. Enligt artikel 1.1 i direktiv 2001/12/EG är ett kreditinstitut a) ett företag vars verksamhet består i att från allmänheten ta emot insättningar eller andra återbetalbara medel och att bevilja krediter för egen räkning, eller b) ett företag eller annan juridisk person som inte är kreditinstitut enligt a) och som ger ut betalningsmedel i form av elektroniska pengar. "Elektroniska pengar" är definierat som ett penningvärde i form av en fordran på utgivaren som lagras på: a) en elektronisk produkt, b) givits ut mot erhållande av medel som värdemässigt inte understiger det penningvärde som givits ut, och c) godkänns som betalningsmedel av andra företag än utgivaren.

Köpenhamnskriterierna (anslutningskriterier): länder som vill bli medlemmar i EU måste uppfylla flera kriterier: politiska kriterier (stabila institutioner som garanterar demokrati, rättssäkerhet, mänskliga rättigheter och respekt för minoriteter), ekonomiska kriterier (en fungerande marknadsekonomi) och EU:s lagstiftning skall vara införlivad i den nationella. De fastställdes vid Europeiska rådets möte i Köpenhamn i juni 1993 och bekräftades av rådet i Madrid i december 1995.

Köpkraftsparitet: Köpkraftsparitet är de växelkurser som likställer de olika valutorna genom att eliminera prisskillnaderna mellan länderna. I sin enklaste form visar köpkraftsparitet priset i nationell valuta på samma vara eller tjänst i olika länder.

Lissabonfördraget undertecknades den 13 december 2007 men kommer bara att träda i kraft sedan det ratificeras av samtliga

medlemsstater. Det ändrar både fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen och fördraget om Europeiska unionen. Dessa två fördrag kommer även i fortsättningen att ligga till grund för hur EU fungerar. Genom Lissabonfördraget förenklas EU:s struktur, som för närvarande består av tre "pelare": gemenskapen, den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken samt rätts- och inrikesfrågor. Genom det nya fördraget upphör pelarstrukturen och gemenskapen efterträds och ersätts av unionen, som blir en juridisk person. Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen döps om till fördraget om Europeiska unionens funktionssätt.

Lägsta anbudsränta: den lägsta anbudsräntan i de huvudsakliga refinansieringstransaktionerna. Den bestäms av ECB-rådet, vanligtvis vid det första mötet varje månad.

Obligationsmarknaden: företag och regeringar utfärdar obligationer för att skaffa kapital till sina investeringar. Obligationer är räntebärande säkerheter, antingen med fast ränta eller med rörlig ränta och med en löptid på minst ett år (från och med datum för utfärdande). Obligationer med fast ränta utgör den största delen av obligationsmarknaden.

Prisstabilitet: Eurosystemets huvudmål. ECB-rådet har definierat prisstabilitet som en årlig ökningen i konsumentpriserna (mätt i HIKP) för euroområdet på mindre än 2 %. I sin strävan efter prisstabilitet avser ECB-rådet att inflationstakten skall ligga under men nära 2 % på medellång sikt.

Räntebärande fordring: en finansiell tillgång som ger ägaren rätt till ränta från låntagaren som utfärdade den.

SEPA: det gemensamma eurobetalningsområdet (SEPA) är ett område där konsumenter, företag och andra ekonomiska aktörer kommer att kunna göra och ta emot kontantlösa betalningar i euro både mellan och inom nationella gränser på samma grundläggande villkor; rättigheter och skyldigheter, oberoende av var de är. SEPA fungerar som en gemensam inhemsk betalningsmarknad och gör det möjligt för kunderna att göra betalningar lika enkelt och förmånligt som på sin hemort. SEPA-initiativet drivs av European Payments Council, som upprättades 2002. Det är det beslutsfattande och samordnande organet för det europeiska bankväsendet vad gäller betalningar.

Stående facilitet: en centralbanksfacilitet som kreditinstituten kan använda på eget initiativ. Eurosystemet erbjuder två stående faciliteter: utlåningsfaciliteten och inlåningsfaciliteten.

ORDLISTA

TARGET2: Trans-European Automated Real-time Gross settlement Express Transfer system används för avveckling av centralbankstransaktioner, stora interbankbetalningar och andra betalningar i euro. TARGET2 erbjuder avveckling av centralbankspengar och omedelbara avslut. Det är tillgängligt för alla transaktioner i euro mellan och inom euroländerna såväl som flera andra EU-stater. TARGET2 har ersatt den första generationens TARGET-system, som startade i januari 1999 när euron infördes.

Transmissionsmekanism: den process varigenom ränteändringar påverkar de ekonomiska aktörernas agerande, den ekonomiska aktiviteten och i slutändan den allmänna prisnivån.

Undantag: Enligt artikel 122 i EG-fördraget är medlemsstater med undantag de som förbereder sig för att anta, men inte ännu har antagit, euron. Detta gäller nio medlemsstater; Sverige och åtta av de nya medlemsstaterna. Rättigheter och skyldigheter relaterade till införande av euron som gemensam valuta gäller inte för dem. För Danmark och Storbritannien gäller andra regler. De är undantagna från att delta i tredje etappen av Ekonomiska och monetära unionen.

Utlåningsränta: ränta på Eurosystemets utlåningsfacilitet som bankerna kan använda för kredit över natten från en nationell centralbank i Eurosystemet.

Valutamarknadsoperationer: köp och försäljning av utländsk valuta. När det gäller Eurosystemet betyder det köp och försäljning av andra valutor mot euro.

Växelkursmekanismen ERM2: ramverket för växelkurssamarbetet mellan euroländerna och länderna utanför euroområdet. Medlemskap i mekanismen är frivilligt. Medlemsstater med undantag förväntas dock gå med i mekanismen och knyta sin valuta till en centralkurs mot euron och hålla den inom ett fluktuationsband runt centralkursen. Fluktuationsbandet är vanligen $\pm 15\%$. Om länder har en mycket hög konvergensnivå med euroområdet kan man komma överens om ett smalare band om den berörda medlemsstaten begär det.

© Europeiska centralbanken, 2009

ADRESS

Kaiserstrasse 29
60311 Frankfurt am Main, Tyskland

POSTADRESS

Postfach 16 03 19
60066 Frankfurt am Main, Tyskland

TELEFON

+ 49 69 1344 0

WEBPLATS

<http://www.ecb.europe.eu>

FAX

+ 49 69 1344 6000

KONCEPT OCH DESIGN

Konzept Verlagsgesellschaft, Frankfurt am Main, Tyskland

FOTO

Claudio Hils
Martin Joppen
Martin Starl
Marcus Thelen
Walter Vorjohann
Andreas Varnhorn
Europeiska gemenskapen

TRYCK

Imprimerie Centrale s.a., Luxemburg

ISBN 978-92-899-0405-6 (online)

